

Teeven

zijn! Ik zal zeker aandacht vragen voor dat punt. Het is dan ook des te beter dat ik er ook hier aandacht voor vraag.

Dan nog een paar korte statements in de tijd die mij rest. De fractie van Leefbaar Nederland is van mening dat duurzame productie het uitgangspunt zou moeten zijn voor de gehele landbouwsector. De veelgeprezen kleinschalige en biologische productie is op dit punt niet alleenzaligmakend. De fractie van Leefbaar Nederland meent dat ook grootschalige en efficiënte productie nodig zal zijn om de wereldbevolking nu en in toekomst te voeden. In dat verband willen wij van de bewindslieden weten hoe zij staan tegenover de genetische modificatie van planten en dieren. Kan dat worden toegestaan als het bijdraagt aan een duurzame land- en tuinbouw? Gaan de bewindslieden hier voortvarend mee aan de gang of houden zij vast aan een voorzichtige insteek?

Tot slot merk ik op dat de startende jonge agrariërs volgens onze fractie meer ondersteuning verdienen in de vorm van gunstige leningsvoorwaarden en bemiddeling naar de reguliere arbeidsmarkt indien door Europese regelgeving bedrijfsbeëindiging volgt. Kunnen de bewindslieden zeggen wat zij in overleg met de collega's van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben gedaan om dat te bevorderen?

De **voorzitter**: De behandeling van de begroting van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zal morgenochtend bij de aanvang van de vergadering om 10.15 uur worden voortgezet.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is het debat naar aanleiding van een algemeen overleg op 20 november 2002 over **de bieding van TenneT op REMU**.

De heer **Crone** (PvdA): Voorzitter. Ik dank u voor de gelegenheid die wij hebben gekregen om dit debat te voeren en de bewindslieden voor het

feit dat zij hier aanwezig zijn op deze toch hectische dag.

Volgens de PvdA-fractie heeft en had een grote meerderheid van de Kamer een heldere visie op het landelijk transportnet, namelijk dat dit eigendom van de overheid moet zijn en blijven. Wij stellen ook vast dat de wet niet uitsluit dat het kabinet handelt zoals het heeft gehandeld. Het kabinet stond op het kruispunt en dacht dat eventuele privatisering in de toekomst mogelijk een belemmering kon zijn voor de REMU-deal waarbij TenneT een stuk van het netwerk koopt. Ik heb daar begrip voor. Het was echter niet de wens van de Kamer, zij wil TenneT helemaal niet privatiseren. Dat is een heel erg belangrijk element in het geheel. Het argument van de cross-border lease dat het kabinet zo belangrijk vindt, hangt samen met de vraag of TenneT wordt geprivatiseerd. De kern is dat als een bedrijf een cross-border lease in huis haalt – TenneT wordt via REMU in feite eigenaar van een cross-border lease – de kredietwaardigheid in het geding kan komen. Het probleem is echter wel erg groot gemaakt door het kabinet, want dit gebeurt niet als de overheid de meerderheid van de aandelen houdt en ook niet als de nieuwe eigenaren kredietwaardig zijn. TenneT kan natuurlijk nooit worden verkocht aan niet-kredietwaardige bedrijven. Is het kabinet het daarmee eens? Het afdekken van deze cross-border lease is overigens – zo is mij inmiddels door twee banken gemeld – met een letter of credit heel eenvoudig op te lossen. Dit kost maar heel weinig geld. Wat vindt het kabinet hiervan?

Om de hoofdblokkade weg te nemen dien ik een motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat er kennelijk onduidelijkheid bestaat over het beleid ten aanzien van het eigendom van het landelijk hoogspanningsnet-bedrijf TenneT;

overwegende dat TenneT zich moet kunnen ontwikkelen als transportonderneming en systeembeheerder die het publieke belang dient;

spreekt uit dat TenneT 100% overheidseigendom moet blijven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Crone. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 20 (28600-XIII).

De heer **Crone** (PvdA): Voorzitter. De motie geeft helder uitdrukking aan onze gevoelens op dit punt en zij zal uiteraard nog gevolgd worden door een amendement dat ertoe strekt om de fatale datum van 1 januari 2003 uit de wet te halen. Vandaag amenderen wij natuurlijk niets. Ik adviseer het kabinet al met al om de motie niet naast zich neer te leggen maar gewoon uit te voeren.

De heer **Kortenhorst** (CDA): In het algemeen overleg is namens mijn fractie opgemerkt dat TenneT 100% staatseigendom hoort te blijven en dat er grote zorgvuldigheid moet worden betracht bij het op zich interessante beleid ten aanzien van het aankopen door TenneT van netwerken. Als de heer Crone kan bevestigen dat zijn motie die zorgvuldigheid in stand houdt, kan ik met vreugde constateren dat zijn fractie het zwalkende beleid van wel, niet en half privatiseren van TenneT heeft verlaten. Zijn fractie zit dan uiteindelijk toch op de heldere lijn van het CDA en daarom ook kunnen wij voor de motie stemmen.

De heer **Crone** (PvdA): Ik beoog met mijn motie om de blokkade, die samenhangt met overheids-eigendom, weg te nemen. Dat neemt niet weg dat uiterst zorgvuldig moet worden gezien wat er allemaal gaat gebeuren. Ook op dat punt ben ik erg CDA-minded. Zorgvuldigheid is natuurlijk van belang. Vanmorgen heb ik net als de heer Kortenhorst gezegd dat het zeer interessant is als TenneT dit doet. Het bedrijf moet het echter wel in de markt waarmaken. Het moet dus gewoon een normale en zorgvuldige afweging zijn. TenneT is geen tak van dienst, maar een gewone onderneming die moet doen wat er in de statuten staat. Er is echter een blokkade weg. Ik neem het standpunt van de CDA-fractie deels over. Wij hebben altijd gezegd dat het net altijd van de overheid moet blijven. Wij hebben evenwel nooit uitgesloten dat een zekere

Voorzitter

minderheidsdeelname van institutionele beleggers, bijvoorbeeld pensioenfondsen, mogelijk moet zijn. Ik geef toe dat wij op dat punt iets opgeschoven zijn in de richting van de CDA-fractie. Dan zijn wij het eens en dat is aan het eind van de dag altijd het mooist.

□

Staatssecretaris **Wijn**: Voorzitter. Tijdens het algemeen overleg van vanochtend is een drietal vragen aan de orde geweest. Ten eerste wat er gebeurt met TenneT en het aandeel van de overheid daarin op langere termijn, ten tweede hoe wij tegenover deelneming en potentiële deelneming van TenneT in een regionaal netwerkbedrijf staan en ten derde hoe de overheid als aandeelhouder met potentiële biedingen door TenneT op een regionaal netwerkbedrijf moet omgaan. Wij hebben in het overleg een uitgebreide discussie gehad over de vraag wat er nu precies in de Elektriciteitswet 1998 staat, wat daar de achterliggende bedoeling van is en wat de overheid precies met TenneT kan doen.

Het kabinet heeft heel duidelijk aangegeven dat er geen plannen zijn en dat er niet over gedacht wordt om TenneT op dit moment te vervreemden. De aandelen zijn voor 100% in handen van de Staat. Er is geen enkel plan om dat te veranderen. Het is dus helemaal niet onze intentie om TenneT op dit moment te verkopen. In de wet is het amendement-Van Dijke/Crone ingebracht. Voor alle duidelijkheid: daarin is bepaald dat TenneT niet verkocht mag worden aan een bedrijf uit de energiesector. Ik zeg het maar even grofweg. Het mag dus wel verkocht worden aan andere private partijen en dat staat er heel duidelijk in. Het mag bijvoorbeeld wel verkocht worden aan een pensioenfonds. Kortom, het mag aan vrij veel bedrijven verkocht worden, maar niet aan een uit de energiesector.

Nu merk ik dat er een fors ander standpunt wordt ingenomen. Het bedrijf zou nu niet meer naar institutionele beleggers mogen. Dat is een forse wijziging van het standpunt. Feitelijk wordt hier gesproken over een wetswijziging. Het voorstel voor de Elektriciteitswet 1998 is destijds door de Tweede Kamer behandeld en vervolgens door de Eerste Kamer; het

wetgevingstraject behelst immers twee Kamers. Er kon geen enkel misverstand over bestaan. Wij hebben nu geen plannen om te verkopen en kunnen bovendien niet op een achternamiddag de wet veranderen. Het is daarnaast de vraag of het daar om te doen is. Deze kwestie komt uiteindelijk voort uit de vraag of TenneT REMU moet kunnen overnemen. Wij hebben vanochtend in het AO duidelijk gezegd dat wij dat formeel niet verbieden, maar dat wij wel gedachten hebben over de bedrijfseconomische merites van een eventueel bod. Het is onze verantwoordelijkheid om goed met de investeringen van de Staat om te gaan.

De heer **Crone** (PvdA): De staatssecretaris spreekt over de aankoop van een regionaal netwerk, maar het gaat natuurlijk om de aankoop van het hoogspanningsnetwerk, dat ook onder REMU valt. Natuurlijk wijzig je geen wet bij motie, maar de Kamer geeft met de voorgestelde motie aan dat zij de wet wil veranderen. Het slaat inderdaad niet alleen op de datum 1 januari 2003, maar op meer. Ik geef toe dat er verkiezingen zijn geweest en dat er nu een Kamermeerderheid is met LPF en CDA, die dat al langer vonden.

De **voorzitter**: Mijnheer Crone, dat is in het algemeen overleg niet behandeld. Kunt u daarom afronden?

De heer **Crone** (PvdA): Over de wetgeving hebben wij het vanmorgen inderdaad niet gehad. Ik noemde een nieuw argument. Dat is een toelichting op de opmerking van de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Wijn**: Er is in dit verband een geschiedenis. Dat een fractie nu van standpunt verandert of tot andere inzichten komt, is aan die fractie. Het kabinet heeft aangegeven geen enkele behoefte of plan te hebben om TenneT op dit moment te vervreemden. Hier zit natuurlijk een bedoeling achter, want materieel zorgen wij ervoor, zeker in demissionaire toestand, dat TenneT overheidseigendom blijft. Hier zit natuurlijk de eigenlijke bedoeling van de heer Crone achter, dat dit regionale netwerkbedrijf door TenneT moet worden overgenomen. Zeker in demissionaire toestand zorgen wij er immers materieel voor dat TenneT

voor 100% eigendom van de overheid blijft. Wij kunnen dan overigens discussiëren of dat nu een hoogspanningsnet is of niet.

De heer **Crone** (PvdA): Er wordt een uitleg aan mijn motie gegeven die er niet in zit en dat ook nog voor de tweede keer. Het gaat mij niet om de regionale netwerkbedrijven, maar om het hoogspanningsdeel. In de tweede plaats heeft de Kamer het volste recht om na verkiezingen standpunten te wijzigen. Mijn partij heeft in ieder geval haar standpunt iets aangescherpt. Het CDA en de LPF hebben dat niet gedaan. In het boek van Pim Fortuyn staat expliciet hoe met dit soort netwerken om te gaan. Het CDA huldigde dit standpunt bij monde van de heer Van den Akker ook allang.

De heer **Van Hoof** (VVD): Ik worstel enigszins met dit standpunt. Mijn vraag aan het kabinet, is tegelijkertijd een reactie op de woorden van heer Crone. Zegt de staatssecretaris dat als de Kamer deze motie aanneemt, de Kamer in strijd met de wet handelt?

Staatssecretaris **Wijn**: Nee, dat zeg ik niet. Ik geef wel aan dat hiermee langs een omweg een discussie wordt gevoerd over het energiebeleid in brede zin en over potentieel vergaande consequenties. Wij hebben straks de OEPS, waarover wij op 2 december 2002 een uitgebreid wetgevingsoverleg zullen hebben. TenneT mag een bod op REMU uitbrengen. De minister zal toelichten hoe wij denken over sturing door het kabinet bij dit bod. Wij hebben de voor- en nadelen daarvan uitgebreid besproken en wij kunnen niet op woensdagmiddag om tien over half vijf een discussie daarover er doorheen jassen. Voor deze discussie moeten wij echt de tijd nemen.

□

Minister **Hoogervorst**: Voorzitter. Ik zal zien wat de Kamer met deze motie doet, ik kan er slechts kennis van nemen. Ik kan de Kamer alleen maar zeggen dat in mijn houding ten opzichte van eventuele biedingen van TenneT op REMU of welk ander bedrijf dan ook, ik alleen te maken kan hebben met de wet zoals die is. Ik kan mijn handelen dus niet baseren op een motie die hier wordt aangenomen, die nog niet tot

De heer Hoogervorst, minister van Financiën

© M. Sablerolle – Gouda

wetgeving heeft geleid en die ook nog niet door de Eerste Kamer is bezegeld. Ik heb te maken met een wet waarin de optie van vervreemding van TenneT nog is opgenomen. Dat was oorspronkelijk ook de bedoeling van het amendement. De heer Crone is nu van standpunt veranderd. Na de verkiezingen zijn de standpunten misschien weer anders of is er een andere meerderheid in de Kamer. Ik kan mij alleen maar baseren op de bestaande wet. Ik heb het belang van de Staat te behartigen. Dat houdt in dat ik bij TenneT erop moet aandringen, dat men bij biedingen rekening houdt met de schadelijke gevolgen die de cross-border leases op de waarde van TenneT kunnen hebben. Deze motie kan mijn houding daarin niet veranderen. Dat zou niet verantwoord zijn.

De **voorzitter**: Het standpunt van de regering is duidelijk.

De heer **Crone** (PvdA): Voorzitter. Er komt nu een nieuw politiek feit naar voren. De minister zegt dat hij de motie niet kan uitvoeren en beroept zich daarbij op de wet.

De **voorzitter**: Dat had u van tevoren moeten bedenken. De motie is ingediend en maakt onderdeel uit van de beraadslaging. De motie zal

op het juiste moment in stemming komen.

De heer **Crone** (PvdA): Dat lijkt mij niet acceptabel. Als de minister hier zegt dat hij een motie niet kan uitvoeren, hebben wij een belangrijk probleem. Hij zegt dat hij dat niet kan doen op grond van de wet, maar dat is niet zo. De wet verplicht namelijk niet tot privatisering. Dat is absoluut niet zo. Dat was niet zo en het zal ook nooit zo zijn. De Kamer mag aangeven dat zij het artikel wil aanscherpen, maar de Kamer gaat niet een andere kant op. Die suggestie mag de minister absoluut niet wekken, want dan zou hij gelijk hebben en moet hij wachten op wetswijziging. Het enige wat wij willen, is de fatale datum eruit halen en in een motie een beleidslijn uitspreken. Als de Kamer dat niet meer mag doen, is dat onbegrijpelijk. De wet geeft er alle ruimte voor.

Minister **Hoogervorst**: De heer Crone mag deze motie best indienen. Ik zeg alleen dat ik daarvan kennis moet nemen en mijn beslissing daarop niet kan baseren, omdat ik te maken heb met een wet die uitdrukkelijk de weg van privatisering openhoudt. Zolang die niet is veranderd, heb ik daarmee rekening te houden.

De heer **Kortenhorst** (CDA): De

minister geeft eigenlijk aan, zorgvuldigheid te willen betrachten ten aanzien van deals die voorliggen. Laat één ding wat ons betreft volstrekt helder zijn: zo'n motie onderstreept wat wij als CDA altijd gezegd hebben en verschaft helderheid voor wat betreft een bepaalde partij die hierin nu acteert. Dat vinden wij prima, maar er moet ook volgestrekte helderheid zijn ten aanzien van wat wij vanmorgen gezegd hebben: zorgvuldigheid in de ontwikkeling van het beleid ten aanzien van het overnemen van netwerken door TenneT. Welnu, de ruimte daarvoor is er kennelijk, als ik de minister zo hoor.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2003 (28600-XIII);**

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2003 (28600-D).**

(Zie vergadering van 19 november 2002.)

De **voorzitter**: Door mij zijn schriftelijke antwoorden ontvangen van de minister van Economische Zaken op vragen, gesteld in eerste termijn. Deze antwoorden zullen worden opgenomen in een bijvoegsel bij de Handelingen van deze vergadering.

(Het bijvoegsel is opgenomen aan het eind van deze editie.)⁶

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Hoogervorst**: Mijnheer de voorzitter. Om de grote economische problemen het hoofd te bieden, heeft de Duitse regering ervoor gekozen om het ministerie van sociale zaken en het ministerie van economische zaken samen te voegen in een groot "Superministerium". In Nederland